

VII Українська олімпіада з лінгвістики

Командний тур, 14 березня 2020 р.

«Ес» та «Ех»

Максимальна оцінка за задачу — 1000 балів

Час виконання роботи — 2 години

Множина

Данило Мисак

Завдання. Укладіть і запишіть формальні правила, що характеризують утворення форми множини іменників в українській мові. Кожне таке правило має складатися з умови та перетворення, яке необхідно здійснити зі словом у разі виконання цієї умови. Ваш набір повинен містити щонайбільше 20 правил. Ці правила буде застосовано до слова послідовно: спочатку перше, потім до отриманого результату друге і т. д.

Наприклад, розглянемо слово *майстер* та застосуємо до нього такий набір правил:

№	Умова	Перетворення
1	слово закінчується на <i>-р</i>	додати <i>-и</i>
2	слово закінчується на приголосний	подвоїти останній приголосний та додати <i>-і</i>
3	слово містить літери <i>е</i>	видалити всі <i>е</i>

Після першого кроку *майстер* перетвориться на *майстери*; другий крок тепер не буде застосовним до слова, адже його поточна форма не закінчується на приголосний; після третього кроку отримаємо остаточно форму *майстри*.

У правилах можна спиратися на символічний запис слова, на його наголос у формі однини, а також на те, чи позначає іменник людину. Безпосередньо посилатися на транскрипцію слова або його ознаки на кшталт граматичного роду чи походження *не* дозволено.

Підсумковим балом за роботу стане кількість правильно відновлюваних відповідно до запропонованих вами правил форм множини для набору з 1000 іменників, поданих на наступних сторінках.

автобус — автобуси
автомат — автомати
автомобіль — автомобілі
автор — автори
агент — агенти
адмірал — адмірали
академік — академіки
академія — академії
акт — акти
акція — акції
апарат — апарати
аркуш — аркуші
армія — армії
атака — атаки
атмосфера — атмосфери
бабуся — бабусі
багатство — багатства
багаття — багаття
бажання — бажання
база — бази
базар — базари
балкон — балкони
бандит — бандити
барва — барви
батіг — батоги
батько — батьки
бджола — бджоли
берег — береги
березень — березні
бесіда — бесіди
битва — битви
бібліотека — бібліотеки
біда — біди
бій — бої
бік — боки
біль — болі
біс — біси
блискавка — блискавки
бог — боги
боець — бійці
болото — болота
бомба — бомби
борода — бороди

борт — борти
борщ — борщі
боярин — бояри
брама — брами
брат — брати
бригада — бригади
брова — брови
будинок — будинки
будівля — будівлі
бур'ян — бур'яни
буря — бурі
в'язень — в'язні
в'язниця — в'язниці
вагон — вагони
вал — вали
вартість — вартості
вбивство — вбивства
вдача — вдачі
вежа — вежі
верба — верби
вересень — вересні
вершина — вершини
вершник — вершники
весілля — весілля
весло — весла
весна — весни
вечеря — вечері
вечір — вечори
вибір — вибори
вибух — вибухи
вигук — вигуки
вид — види
видання — видання
виклик — виклики
вимога — вимоги
виняток — винятки
випадок — випадки
вираз — вирази
висновок — висновки
висота — висоти
виступ — виступи
вихід — виходи
вівця — вівці

відкриття — відкриття
відношення —
відношення
відповідь — відповіді
відро — відра
відстань — відстані
відчуття — відчуття
відьма — відьми
війна — війни
військо — війська
вікно — вікна
вілла — вілли
вінок — вінки
вірш — вірші
вітер — вітри
власник — власники
вовк — вовки
вогник — вогники
вогнище — вогнища
вогонь — вогні
вода — води
водій — водії
воєвода — воєводи
вождь — вожді
воїн — воїни
вокзал — вокзали
ворог — вороги
враження — враження
втіха — втіхи
втрата — втрати
вулиця — вулиці
вухо — вуха
вхід — входи
вчинок — вчинки
вчитель — вчителі
газ — газы
газета — газети
галактика — галактики
галявина — галявини
ганок — ганки
гармата — гармати
генерал — генерали
геній — генії

герой — герої	дзеркало — дзеркала	екіпаж — екіпажі
гетьман — гетьмани	диван — дивани	екран — екрани
гілка — гілки	диво — дива	експедиція — експедиції
гімназія — гімназії	дитина — діти	експеримент —
гість — гості	дитя — дитята	експерименти
глибина — глибини	диявол — дияволи	елемент — елементи
гніздо — гнізда	дід — діди	епоха — епохи
година — години	дідусь — дідусі	еврей — євреї
годинник — годинники	дідько — дідьки	жаба — жаби
голка — голки	ділянка — ділянки	жарт — жарти
голос — голоси	дірка — дірки	жах — жахи
гора — гори	дія — дії	жертва — жертви
горб — горби	діяч — діячі	жест — жести
горло — горла	дно — дена	живіт — животи
господар — господарі	доба — доби	житло — житла
господарство —	дозвіл — дозволи	життя — життя
господарства	доказ — докази	жінка — жінки
господиня — господині	документ — документи	жовтень — жовтні
гостя — гості	долар — долари	жрець — жерці
готель — готелі	долина — долини	журнал — журнали
гра — ігри	долоня — долоні	журналіст — журналісти
грек — греки	доля — долі	завдання — завдання
гриб — гриби	донька — доньки	завіса — завіси
грім — громи	доріжка — доріжки	загадка — загадки
гріх — гріхи	дорога — дороги	загін — загони
грумада — громади	дослідження —	загроза — загрози
грумадянин — громадяни	дослідження	заєць — зайці
грунт — ґрунти	дослідник — дослідники	закінчення — закінчення
група — групи	дошка — дошки	закон — закони
груша — груші	дощ — дощі	запах — запахи
губа — губи	драбина — драбини	запис — записи
гудзик — гудзики	дракон — дракони	записка — записки
гурт — гурти	дрібниця — дрібниці	запитання — запитання
дама — дами	дріт — дроти	запорожець — запорожці
дар — дари	друг — друзі	засіб — засоби
дах — дахи	дуб — дуби	засідання — засідання
двигун — двигуни	дума — думи	заступник — заступники
день — дні	думка — думки	захват — захвати
дерево — дерева	дурень — дурні	захід — заходи
десяток — десятки	дурниця — дурниці	захоплення —
деталь — деталі	дух — духи	захоплення
джерело — джерела	душа — душі	заява — заяви
дзвін — дзвони	дядько — дядьки	звичай — звичаї

звичка — звички	інститут — інститути	ключ — ключі
звістка — звістки	інтерес — інтереси	книга — книги
звук — звуки	іскра — іскри	книжка — книжки
згадка — згадки	істина — істини	кнопка — кнопки
зграя — зграї	історик — історики	княгиня — княгині
здивування —	історія — історії	князь — князі
здивування	істота — істоти	ковбаса — ковбаси
здібність — здібності	кабіна — кабінки	ковдра — ковдри
земля — землі	кабінет — кабінети	кожух — кожухи
земляк — земляки	казка — казки	коза — кози
зима — зими	калюжа — калюжі	козак — козаки
зірка — зірки	камера — камери	колега — колеги
злодій — злодії	камінь — камені	колесо — колеса
злочин — злочини	канал — канали	коліно — коліна
злочинець — злочинці	капітан — капітани	колір — кольори
змагання — змагання	карбованець —	колода — колоди
зміна — зміни	карбованці	команда — команди
знайомство —	картина — картини	командир — командири
знайомства	кат — кати	комендант —
знак — знаки	катастрофа — катастрофи	коменданти
знання — знання	каша — каші	комісар — комісари
значення — значення	каюта — каюти	комісія — комісії
зображення —	квартира — квартири	комітет — комітети
зображення	квиток — квитки	комора — комори
зойк — зойки	квітень — квітні	комп'ютер — комп'ютери
зона — зони	келих — келихи	компанія — компанії
зоря — зорі	керівник — керівники	комплекс — комплекси
зошит — зошити	керівництво —	контакт — контакти
зрада — зради	керівництва	коньяк — коньяки
зрадник — зрадники	кермо — керма	копійка — копійки
зразок — зразки	килим — килими	корабель — кораблі
зуб — зуби	кишеня — кишені	кордон — кордони
зупинка — зупинки	кілометр — кілометри	коридор — коридори
зусилля — зусилля	кількість — кількості	корінь — корені
зустріч — зустрічі	кільце — кільця	коробка — коробки
їдальня — їдальні	кімната — кімнати	корова — корови
ідеал — ідеали	кінець — кінці	король — королі
ідея — ідеї	кінь — коні	корона — корони
ікона — ікони	кістка — кістки	корпус — корпуси
ім'я — імена	кіт — коти	космонавт — космонавти
імператор — імператори	клас — класи	костюм — костюми
імперія — імперії	клопіт — клопоти	кошик — кошики
інженер — інженери	клуб — клуби	країна — країни

край — краї	літак — літаки	місце — місця
крамниця — крамниці	літо — літа	місяць — місяці
крапля — краплі	ліхтар — ліхтарі	млин — млини
крик — крики	лоб — лоби	мова — мови
крило — крила	ложка — ложки	могила — могили
криниця — криниці	людина — люди	можливість —
крісло — крісла	люк — люки	можливості
крок — кроки	люлька — люльки	молитва — молитви
кулак — кулаки	лялька — ляльки	молодець — молодці
кулемет — кулемети	м'яз — м'язи	молодик — молодики
культура — культури	магазин — магазини	молодиця — молодиці
купа — купи	маєток — маєтки	момент — моменти
купець — купці	майдан — майдани	монастир — монастирі
курінь — курені	майор — майори	море — моря
курс — курси	майстер — майстри	мороз — морози
куртка — куртки	мак — маки	мотор — мотори
кут — кути	малюнок — малюнки	мрія — мрії
куток — кутки	мама — мами	музей — музеї
кухня — кухні	марка — марки	мука — муки
кущ — кущі	маса — маси	мур — мури
лабораторія —	маска — маски	муха — мухи
лабораторії	матеріал — матеріали	навчання — навчання
лава — лави	матерія — матерії	нагода — нагоди
лавка — лавки	матрос — матроси	надія — надії
лампа — лампи	машина — машини	назва — назви
ланцюг — ланцюги	межа — межі	наказ — накази
лапа — лапи	мелодія — мелодії	намір — наміри
легенда — легенди	метал — метали	напад — напади
лейтенант — лейтенанти	механізм — механізми	напис — написи
лекція — лекції	меч — мечі	напря́м — напрямки
липень — липні	мешканець — мешканці	напря́мок — напрямки
лист — листи	мисливець — мисливці	нарада — наради
листопад — листопади	мистецтво — мистецтва	народ — народи
лихо — лиха	мить — миті	народження —
лицар — лицарі	миша — миші	народження
лице — лиця	мільйон — мільйони	наслідок — наслідки
лід — льоди	міністр — міністри	насолода — насолоди
ліжка — ліжка	міра — міри	наступ — наступи
лікар — лікарі	міркування —	натовп — натовпи
лікарня — лікарні	міркування	натяк — натяки
лікоть — лікті	міст — мости	наука — науки
лінія — лінії	містер — містери	націоналіст —
ліс — ліси	місто — міста	націоналісти

нація — нації
начальник —
начальники
нащадок — нащадки
небезпека — небезпеки
неділя — неділі
нерв — нерви
несподіванка —
несподіванки
нещастя — нещастя
нитка — нитки
ніж — ножі
німець — німці
ніс — носи
ніч — ночі
новина — новини
нога — ноги
номер — номери
об'єкт — об'єкти
область — області
обличчя — обличчя
обов'язок — обов'язки
обрій — обрії
обставина — обставини
огляд — огляди
одиниця — одиниці
озеро — озера
ознака — ознаки
океан — океани
околиця — околиці
операція — операції
оповідання — оповідання
орбіта — орбіти
організація — організації
організм — організми
орда — орди
орден — ордени
орел — орли
оселя — оселі
осінь — осені
основа — основи
особа — особи
особистість — особистості

острів — острови
отаман — отамани
отвір — отвори
офіцер — офіцери
охоронець — охоронці
пагорб — пагорби
пазуха — пазухи
палата — палати
палац — палаці
палець — пальці
палиця — палиці
палуба — палуби
пальто — пальта
пам'ятник — пам'ятники
пан — пани
панна — панни
папір — папери
папірець — папірці
пара — пари
паркан — паркани
партизан — партизани
партія — партії
парубок — парубки
пасажир — пасажирки
пастка — пастки
пауза — паузи
перевага — переваги
передчуття — передчуття
переконання —
переконання
переляк — переляки
перемога — перемоги
перехід — переходи
період — періоди
перспектива —
перспективи
пес — пси
печера — печери
писар — писарі
письменник —
письменники
питання — питання
півень — півні

північ — півночі
підборіддя — підборіддя
піджак — піджаки
підозра — підозри
підручник — підручники
підстава — підстави
піп — попи
пісня — пісні
пісок — піски
пістолет — пістолети
піч — печі
план — плани
плащ — плащі
плем'я — племена
плече — плечі
плита — плити
площа — площі
пляма — плями
пляшка — пляшки
побачення — побачення
побратим — побратими
повернення —
повернення
поверх — поверхи
поверхня — поверхні
повідомлення —
повідомлення
повстанець — повстанці
повстання — повстання
погляд — погляди
подарунок — подарунки
подвиг — подвиги
подвір'я — подвір'я
подих — подихи
подорож — подорожі
подруга — подруги
подушка — подушки
поет — поети
пожежа — пожежі
позиція — позиції
поїзд — поїзди
покоління — покоління
поле — поля

полиця — поліці
політ — польоти
полк — полки
полковник — полковники
половина — половини
полотно — полотна
полювання — полювання
поляк — поляки
помешкання —
помешкання
помічник — помічники
поняття — поняття
порада — поради
поразка — поразки
поріг — пороги
порожнеча — порожнечі
портрет — портрети
порядок — порядки
порятунок — порятунки
посланець — посланці
послуга — послуги
посмішка — посмішки
посол — послы
постать — постаті
постріл — постріли
потилиця — потилиці
потік — потоки
потреба — потреби
похід — походи
похорон — похорони
поцілунок — поцілунки
початок — початки
почуття — почуття
пошук — пошуки
пояс — пояси
пояснення — пояснення
право — права
прапор — прапори
працівник — працівники
праця — праці
предмет — предмети
представник —
представники

президент — президенти
привид — привиди
пригода — пригоди
призначення —
призначення
прилад — прилади
приміщення —
приміщення
принц — принци
принцеса — принцеси
принцип — принципи
припущення —
припущення
пристрасть — пристрасті
причина — причини
приятель — приятелі
прізвище — прізвища
прірва — прірви
проблема — проблеми
провід — проводи
програма — програми
продукт — продукти
проект — проекти
прокляття — прокляття
промінь — промені
промова — промови
пропозиція — пропозиції
пророк — пророки
простір — простори
професор — професори
прохання — прохання
процес — процеси
прощання — прощання
птах — птахи
пташка — пташки
пульт — пульти
пункт — пункти
пустеля — пустелі
раз — рази
район — райони
ракета — ракети
рана — рани
рахунок — рахунки

реакція — реакції
ребро — ребра
революція — революції
редактор — редактори
редакція — редакції
режим — режимами
результат — результати
релігія — релігії
республіка — республіки
ресторан — ресторани
речовина — речовини
рештка — рештки
риба — риби
рівень — рівні
ріг — роги
рід — роди
рік — роки
ріка — ріки
річ — річі
річка — річки
рішення — рішення
робітник — робітники
робота — роботи
родина — родини
родич — родичі
розділ — розділи
роздум — роздуми
розмір — розміри
розмова — розмови
розповідь — розповіді
розпорядження —
розпорядження
роль — ролі
роман — романи
роса — роси
росіянин — росіяни
рослина — рослини
руїна — руїни
рука — руки
рух — рухи
ручка — ручки
рушник — рушники
рушниця — рушниці

ряд — ряди
рядок — рядки
сад — сади
свиня — свині
світанок — світанки
світлиця — світлиці
свічка — свічки
свобода — свободи
секрет — секрети
секретар — секретарі
секунда — секунди
село — села
селянин — селяни
середина — середини
сержант — сержанти
серпень — серпні
серце — серця
сестра — сестри
сигнал — сигнали
сидіння — сидіння
сила — сили
символ — символи
син — сини
сирота — сироти
система — системи
ситуація — ситуації
сідло — сідла
сім'я — сім'ї
скарб — скарби
скафандр — скафандри
скеля — скелі
склад — склади
скло — стекла
склянка — склянки
скриня — скрині
скроня — скроні
слід — сліди
слов'янин — слов'яни
слово — слова
слуга — слуги
служба — служби
сльоза — сльози
смак — смаки

смерть — смерті
смуга — смуги
сніг — сніги
сніданок — сніданки
сніп — снопи
собака — собаки
собор — собори
сокира — сокири
сокіл — соколи
солдат — солдати
сон — сни
сонечко — сонечка
сонце — сонця
сорочка — сорочки
сотник — сотники
сотня — сотні
союз — союзи
спалах — спалахи
спина — спини
спис — списи
список — списки
спів — співи
співчуття — співчуття
спідниця — спідниці
спогад — спогади
спосіб — способи
справа — справи
спроба — спроби
стан — стани
становище — становища
станція — станції
старшина — старшини
стаття — статті
створіння — створіння
стегно — стегна
стежка — стежки
степ — степи
стиль — стилі
стихія — стихії
стіл — столи
стілець — стільці
стіна — стіни
стовбур — стовбури

стовп — стовпи
стогін — стогони
столиця — столиці
століття — століття
сторінка — сторінки
сторона — сторони
стосунок — стосунки
страждання — страждання
стрілець — стрільці
стрічка — стрічки
структура — структури
струна — струни
студент — студенти
субота — суботи
суд — суди
суддя — судді
сумка — сумки
сумнів — сумніви
суперечка — суперечки
сусідка — сусідки
суспільство —
суспільства
сфера — сфери
схил — схили
схід — сходи
сцена — сцени
сяйво — сяйва
табір — табори
таємниця — таємниці
тарілка — тарілки
татарин — татари
тварина — тварини
твір — твори
театр — театри
текст — тексти
телевізор — телевізори
телефон — телефони
тема — теми
теорія — теорії
територія — території
термін — терміни
течія — течії
тиждень — тижні

тин — тини	фільм — фільми	червень — червні
тисяча — тисячі	фірма — фірми	черевик — черевики
тіло — тіла	флот — флоти	череп — черепи
тінь — тіні	форма — форми	число — числа
тітка — тітки	формула — формули	читач — читачі
тканина — тканини	фортеця — фортеці	чобіт — чоботи
товар — товари	фотографія — фотографії	човен — човни
товариство — товариства	фраза — фрази	чоло — чола
товариш — товариші	фронт — фронти	чоловік — чоловіки
тон — тони	хазяйка — хазяйки	чорт — чорти
торба — торби	халат — халати	чужинець — чужинці
трава — трави	хан — хани	чутка — чутки
травень — травні	характер — характери	чуття — чуття
трагедія — трагедії	хвилина — хвилини	шабля — шаблі
традиція — традиції	хвилювання —	шанс — шанси
тривога — тривоги	хвилювання	шапка — шапки
троянда — троянди	хвиля — хвилі	шафа — шафи
трубка — трубки	хвіст — хвости	швидкість — швидкості
труна — труни	хвороба — хвороби	шеф — шефи
туман — тумани	хід — ходи	шибка — шибки
тунель — тунелі	хлопець — хлопці	шия — шиї
турбота — турботи	хмара — хмари	школа — школи
турок — турки	холод — холоди	шкура — шкури
тюрма — тюрми	храм — храми	шлюб — шлюби
тягар — тягарі	хрест — хрести	шлях — шляхи
удар — удари	художник — художники	шляхтич — шляхтичі
українець — українці	хустка — хустки	шолом — шоломи
уламок — уламки	хутір — хутори	штука — штуки
умова — умови	цар — царі	шум — шуми
університет —	царство — царства	щелепа — щелепи
університети	цвинтар — цвинтарі	щит — щити
урок — уроки	центр — центри	щока — щоки
успіх — успіхи	церква — церкви	юнак — юнаки
учасник — учасники	цивілізація — цивілізації	юрба — юрби
учень — учні	циган — цигани	яблуко — яблука
учитель — учителі	цигарка — цигарки	явище — явища
уявлення — уявлення	ціна — ціни	язик — язика
фабрика — фабрики	чай — чаї	якість — якості
факт — факти	чарка — чарки	янгол — янголи
фантазія — фантазії	час — часи	яр — яри
фарба — фарби	частина — частини	ярмарок — ярмарки
фігура — фігури	частка — частки	ящик — ящики
філософ — філософи	чаша — чаші	